

הקרן לידידות

עושים טוב. נותנים תקווה.

”מצפן הידידות”

תמצית תוכנית אסטרטגית 2010 - 2013

ירושלים, אוגוסט 2010

ציון גבאי – מנכ”ל הקרן

”מצפן הידידות”

”מצפן הידידות” - הינו ”כוכב הצפון” של הקרן. המצפן הוגדר תוך כדי ניתוח השינויים המתרחשים בחברה הישראלית בתחומי הפעילות של הקרן ובתחום הקרנות והעמותות.

זהו ניסיון להגדיר באופן מפורש את תפיסת העולם / החזון של הקרן בישראל ולהתמודד עם הסוגיות הבאות:

1. עקרונות מנחים לפעילות הקרן בישראל ולבחירת פרויקטים ושותפים.
2. הגדרת תחומי הליבה של הקרן, הצבת יעדים לאומיים, מדידים, בתחומי הליבה.
3. מדיניות הקרן בנושא שותפויות ומינוף השקעות הקרן, מיצוב ומיתוג, ובתחום ההתנדבות.

קווים מנחים, עקרונות פעולה ותחומי הליבה:

- א. המוטו והחזון של הקרן לידידות - **קרן התקווה של ישראל - עושים טוב. נותנים תקווה.**
- ב. מיצוב הקרן - הקרן הפילנתרופית **המשפיעה** ביותר בישראל על רווחתם של האוכלוסיות הנזקקות, במצבי משבר ובמצוקה.
- ג. המושגים המתמצתים את עיקרי השינוי במדיניות הקרן הם: יוזמה, התמקדות, מקצועיות, מקצוענות, השקעות חברתיות רב שנתיות, שקיפות, שותפויות אסטרטגיות, השפעה מדידה ומוכחת, חשיפה תקשורתית וציבורית רב ממדית, מתוכננת ומכוונת גם לטווח הארוך.
- ד. מתן העדפה לפריפריה הגיאוגרפית, בצפון ובדרום הארץ. חלק קטן מהשקעות הקרן תוקדשנה גם לפריפריה החברתית, בישובים במרכז הארץ. הקרן תמשיך לעבוד בעיקר עם רשויות מקומיות מאשכול סוציו-אקונומי 5 ומטה אך גם תרחיב את תמיכתה לשבע שכונות מצוקה ברשויות מקומיות המשתייכות לאשכול 5 ומעלה, בהתאם לקריטריונים שנקבעו ע”י משרד השיכון והבינוי במסגרת פרויקט ”שיקום השכונות”.
- ה. הקרן לידידות מאמצת את מטרת ארגון - IFCJ - International Fellowship - Christians and Jews ”קידום הברית האסטרטגית בין נוצרים אוהדי מדינת ישראל והעם היהודי לבין מדינת ישראל ואזרחיה”. אי לכך, ועל מנת ליישם ולממש חזון זה ולחזק ולהוקיר את התורמים של IFCJ, הקרן תדרוש מכל הרשויות והארגונים המקבלים סיוע מהקרן להודיע בפומבי, במגוון האפשרויות הרלוונטיות, על קבלת התמיכה מהקרן לידידות שהינה הזרוע בארץ של ה-IFCJ.
- ו. הקרן לידידות תפעל בחמישה תחומי ליבה מרכזיים:
 1. עלייה - סיוע בהעלאת עולים לישראל ובהכנתם לעלייה, בעיקר מארצות מצוקה.
 2. קליטה - סיוע בקליטת העולים המתקשים להשתלב חברתית ובשוק העבודה בארץ ובדגש על קליטת יוצאי אתיופיה.

3. עוני - אספקת רשת ביטחון למתן צרכים בסיסיים לאוכלוסיות עניות בארץ והוצאתם ממעגל העוני, וסיוע ליהודים נזקקים בחבר המדינות (ברה"מ לשעבר).
4. הוצאת ילדים ונוער ממעגל הסיכון והמצוקה - הקרן לידידות תסייע בהקמה והפעלה של בתי ידידות לטיפול ושיקום של ילדים ונוער בסיכון, ותשתף פעולה עם גופים המפעילים תוכניות מוצלחות אחרות לטיפול בילדים ונוער בסיכון.
5. הגנת העורף בחרום וחיזוק החוסן החברתי - התגייסות למאמץ הלאומי להגנת העורף בשעות חרום, וחיזוק החוסן הלאומי והחברתי בעיתות שגרה.
- ז. ההנחה שתקציב הקרן השנתי יעמוד על 70 מיליון דולר, למימון ותמיכה בפרויקטים השונים ויחולק לשני מסלולים:
- 90% לתחומי הליבה, לתוכניות המרכזיות, בד"כ תקציב רב שנתי (63 מיליון).
 - 10% לתוכניות מזדמנות, בד"כ חד שנתיות (7 מיליון).
- ח. התמיכה השנתית של הקרן תחולק לחמשת תחומי הליבה כמפורט להלן:

תחום	אחוז	מיליוני דולרים
1. עלייה	16	10.08
2. קליטה	14	8.82
3. עוני:	40	
בישראל	12	7.56
חמ"ע (FSU)	28	17.64
4. ילדים ונוער בסיכון	17	10.71
5. הגנת העורף וחיזוק החוסן הלאומי	13	8.19
סה"כ (90% מתקציב התמיכה השנתי)	100	63

- ט. חלק מתקציב הליבה של הקרן ייועד להפעלה עצמית של 2-3 תוכניות משמעותיות ברמה הלאומית, בעלות אופרציה תפעולית פשוטה יחסית, לחיזוק מיתוג הקרן כקרן מקצועית ומשפיעה ברמה הלאומית. לדוגמא, הקרן תגבש תוכנית להכשרה מקצועית לצעירים יוצאי אתיופיה או תוכנית ייחודית בתחום המזון שתופעל במישרין ע"י הקרן בהלימה עם המיזם הלאומי לביטחון תזונתי. דוגמא נוספת הינה תוכנית לפיתוח רשת של בתי ידידות לנוער בסיכון, ברחבי הארץ.
- י. הקרן תגדיר מחדש את תהליך אישור התוכניות ע"י הקרן. תהליך אישור התוכניות ע"י הקרן יהיה תהליך שיטתי ומובנה, המוגדר בלוחות זמנים, ויתקיים במחזוריים של שלוש פעמים בשנה, כל מחזור מלא הוא בעל 17 שבועות (כמפורט בפרק 3 העוסק בתהליך אישור התוכניות). כל מחזור כזה יכיל את כל השלבים לאישור תוכניות החל מקבלת ההצעה, סינון, תעדוף, עיבוד ההצעה לקראת הדיון בוועדה המקצועית, דיון בוועדה המקצועית, גיבוש המלצות המומחים, החלטת הנהלת הקרן ואישור פורמאלי של התוכנית.

יא. מחלקת הפרויקטים תכלול מנהלי תוכניות בעלי ניסיון מקצועי רב בתחומי הליבה המסוגלים לסנן, לתעדף, לבקר, לעבוד עם הגופים השותפים לשיפור התוכנית, להכין את החומרים לקראת דיון בוועדת המומחים ולקיים הליכי בקרה נאותים אחר אפקטיביות התוכנית וניצול מיטבי של השקעות הקרן.

יב. בעבר היה באפשרותה של כל רשות מקומית לבחור פרויקט שנתי אחד במימונה של הקרן, בנוסף ל"קופת הידידות" שברשותן. במסגרת המדיניות החדשה, הרשויות המקומיות לא יוכלו לבחור פרויקט שנתי זה. הקרן לידידות היא שתציע לרשויות לקחת חלק בהפעלת הפרויקטים השונים, שיאושרו על ידה, עפ"י הקריטריונים של תוכנית זו.

יג. הקרן תיזום ותוביל אג'נדה חברתית בתחומי הליבה שלה ותפעל לפיתוח מקצועי של תוכניות מרכזיות באותם תחומים – הקרן תגדיר במפורש יעדים מקצועיים, תבנה מנגנון מקצועי המסוגל לייצר אג'נדה מקצועית לשנים הבאות ותבנה מערכות מידע תומכות.

יד. הקרן תיזום תוכניות ולא רק תגיב לבקשות מבחוץ יחד עם זאת, אין בכוונת הקרן להיהפך לגוף ביצועי המבצע פרויקטים בהיקפים גדולים ברמה הארצית. יש לשמור על מידת האיזון והמינון בין רצונה של הקרן להיות קרן יוזמת, מובילה ומשפיעה בחברה הישראלית לבין היותה קרן המפעילה באופן ישיר פרויקטים רבים בכל רחבי הארץ.

טו. הקרן תחבור לתוכניות לאומיות משמעותיות - התוכנית הלאומית לביטחון תזונתי, תוכנית עיר ללא אלימות, התוכנית הלאומית לילדים ונוער בסיכון, התוכנית הלאומית למפעל ההזנה לקשישים נזקקים, התוכנית הלאומית לחיזוק מערך ההתנדבות בישראל, "קליטה בקהילה" של המשרד לקליטת עליה, עמותות ארציות בתחום נוער, מזון, קשישים וכו'. על מנת להימנע מהחשש שהקרן תבלע, וכדי לשמר על מעמדה כגורם משמעותי בתוכניות לאומיות אלה, יש צורך בפיתוח מרכיב ייחודי של הקרן, המזוהה עם תחומי הליבה שלנו והולם את האסטרטגיה החדשה, בכל אחת מהתוכניות הלאומיות לעיל.

טז. בנוסף ל"קופות הידידות", שהינו "פרויקט דגל" המשמעותי של הקרן, (הנותן מענה לצרכים הבסיסיים של אלפי משפחות ומטופלי רווחה ברשויות המקומיות) אותו היא מובילה ומפעילה ברמה הלאומית, יש למצוא 2-3 תוכניות מרכזיות נוספות ברמה זו, אותן ניתן לבצע באופן ישיר ע"י הקרן, על מנת להגביר את החשיפה המקצועית של הקרן ולחזק את הקשר בין הקרן לבין אוכלוסיות הקצה - המקבלות שרות. האתגר הוא למצוא תוכניות כאלה שהביצוע שלהן הוא פשוט ואינו דורש אופרציה מורכבת ומאידך ייתן חשיפה משמעותית לקרן ומטרותיה.

יז. בשנת המעבר (2010) הקרן תבחן את כל אחת מהתוכניות הממומנות מכספי הקרן ואת מידת התאמתן לאסטרטגיה החדשה. כל התוכניות שאינן עולות בקנה אחד עם האסטרטגיה החדשה – יקבלו הודעה מהקרן על סיום התמיכה בתוכנית תוך פרק זמן סביר שיאפשר לאותם גופים להיערך בהתאם.

יח. כל הבקשות החדשות – שהוגשו לקרן עד היום ינותבו לשלושה מסלולים:

a. תשובה שלילית – תוכניות שאינן מתאימות לאסטרטגיה החדשה.

b. תוכניות המתאימות להשתלב בתוכניות הלאומיות שאנו יוזמים (ביטחון תזונתי, מערך התנדבות, רשת בתי ידידות לנוער בסיכון, הכשרה מקצועית ושילוב חברתי של

צעירים יוצאי אתיופיה ועוד..) ישולבו במסגרת אותן תוכניות – עפ"י סדרי עדיפויות שיקבעו בהמשך.

c. תוכניות שעולות בקנה אחד עם האסטרטגיה החדשה שיובאו לדיון בועדה המקצועית במסגרת המתכונת החדשה של דיון ואישור תוכניות חדשות. אנו מעריכים שעד סוף אוקטובר – יסתיים תהליך זה.

יט. הקרן תפעל ותתמוך גם בארגוני סנגור (advocacy) על מנת להעצים את השפעתה ולקדם את העשייה בנושאי הליבה שלה. טיפול בנושא זה דורש התייחסות ממוקדת, מפורטת ושיטתית בתוכנית העבודה כולל קליטת כוח אדם המתאים לסוג זה של עשייה.

כ. הקרן תשאף לקיים את מרבית פעילותה באמצעות שותפים ושותפים אסטרטגיים שיסייעו בידה למלא את השליחות החברתית של הקרן בישראל. להלן הקריטריונים לבחירת השותפים:

1. גופים בעלי קרדיט ומוניטין מקצועיים אשר חבירה אליהם תחזק את המקצועיות של הקרן ותשפר את המיתוג המקצועי שלה.
2. גופים בפריסה ארצית הנמצאים בקונצנזוס של החברה הישראלית.
3. עמותות צעירות בראשית דרכן הפועלות בתחומי הליבה של הקרן אשר הקרן מאמינה שגלום בהן פוטנציאל צמיחה להיקפים ארציים. דבר זה יאפשר בבוא העת קבלת קרדיט על התמיכה באותם גופים בצעדיהם הראשונים.
4. גופים לאומיים (כגון הג'וינט, סוכנות, קרן היסוד).
5. משרדי ממשלה רלוונטיים (רווחה, קליטה, בריאות, ביטחון, בט"פ, חינוך).
6. רשויות מקומיות נבחרות.
7. גופים המוכנים למתן נראות הולמת לתמיכת הקרן ולהוקיר את תורמיה, כגון שילוט מתאים, הודעות לעיתונות, פרסום בחומרים רשמיים של השותפים.

כא. מיצוב ומיתוג, יחסי ציבור ותקשורת:

1. חשיפת פעילות הקרן לקהלים מקצועיים - מיצוב הקרן לידידות כקרן המשפיעה ביותר בקרב מקבלי ההחלטות, מובילי דעת הקהל והמנהיגות החברתית במדינה, כגון, משרדי ממשלה (כולל השרים, מנהלי המחלקות והאגפים), חברי כנסת, רשויות מקומיות (בעיקר ראשי רשויות ומנהלי מחלקות רווחה) איגודים מקצועיים: עובדים הסוציאליים, פסיכולוגים, רופאים, משפטנים בתחום החברתי ועוד.
2. חשיפה "מדודה" של פעילות הקרן לציבור הרחב בעיקר דרך פעולות יח"צ של פעילות הקרן בתקשורת הכתובה והאלקטרונית, ולרכז מאמץ בקמפיין אחד מרכזי בשנה + 2 קמפיינים צנועים - רצוי סביב נושא מהותי של הקרן באותה שנה.
3. מיתוגו של הרב אקשטיין כמוביל את פעילות הקרן בישראל לציבור הרחב - כמוביל חברתי "בתיקון עולם", כיוזם אמירות ערכיות ומגיב בזמן אמת למצוקות החברתיות בישראל, כ"עושה טוב ונותן תקווה". יש לבסס מיתוג זה על הערכים היהודיים של ערבות הדדית – "כל ישראל ערביין זה לזה", חמלה וחסד בשעת צרה ומצוקה – "איש לאחיו יעזורו".

2. מדיניות הקרן בנושא שותפויות ומינוף השקעות הקרן:

- א. עד כה חיפשה הקרן "בלעדיות" במימון תוכניות ונמנעה מכניסה לשותפויות "גדולות" מתוך החשש שהקרן תיבלע ותלך לאיבוד בתוך השותפות ולא תקבל את הנראות הציבורית הראויה.
- ב. בתחומים הגדולים - בתוך היעדים הלאומיים תיצור הקרן שיתופי פעולה אסטרטגיים עם מספר גופים מובילים ואיתם תייצר תוכניות לאומיות משמעותיות, זאת מתוך מגמה להיות שחקן משמעותי ומשפיע בזירה הלאומית.
- ג. הקרן תשאף ליצור שותפויות משמעותיות שבהן היא תשמש שחקן מרכזי ולא גלגל חמישי. הדרך לעשות זאת היא לזהות צרכים משמעותיים ללא מענה, ליצור שולחן מקצועי וארגוני לפיתוח מענים הולמים ולהוביל את היישום של אותם מענים שיפותחו במשותף. עצם היכולת לשים נושא על השולחן, ליצור סביבו קבוצת עבודה ולהוביל תהליכים – ימצב את הקרן במקום אחר בזירה החברתית - בהשוואה למיצובה הנוכחי - כגוף מממן ללא אמירה מקצועית.
- ד. הקרן תשאף למנף את השקעותיה יחד עם שותפים אסטרטגיים. לדוגמא, הקרן תהיה שותפה מובילה בתוכנית הלאומית לביטחון התזונתי יחד עם משרד הרווחה והשירותים החברתיים, וכך גם במפעל ההזנה לקשישים ניצולי השואה - יחד עם ועידת התביעות ומשרד הרווחה והשירותים החברתיים, וכן תתמוך במרכזים טיפוליים לנוער בסיכון ובמצוקה יחד עם אגף "תקון" במשרד הרווחה והשירותים החברתיים ועוד....

3. מדיניות הקרן בנושא ההתנדבות בישראל

- א. הרחבת מערך ההתנדבות בחברה - כחלק מהמסר החברתי אותו חרטה הקרן על דגלה - "עושים טוב, נותנים תקווה", כלומר, הפיכת החברה לטובה יותר, ומתוך אמונה כי כל אחד יכול לעשות טוב- הקרן רואה חשיבות רבה בעידוד בנייתו וחיזוקו של מערך ההתנדבות בישראל בכל אחד מתחומי הליבה שהקרן פועלת בהם. באופן זה הקרן גם תמצב את עצמה כקרן הפועלת למען החלשים בחברה וכמקדמת ומובילה שינוי חברתי.
- ב. אנו יודעים שמערכות ומנגנונים הפועלים היטב בשעת שגרה יפעלו גם בשעת חרום ולכן יש להרחיב ולבסס את עבודתם של מתנדבים במסגרות שונות: ילדים ונוער בסיכון, קשישים ובתי אבות, בתי חולים, תנועות הנוער וכו'. מתנדבים שיכירו את המערכות והמסגרות בעת שגרה ידעו לתרום גם בעת חרום וזה בוודאי יתרום לחיזוק החוסן החברתי של אותם אוכלוסיות חלשות ונזקקות.
- ג. הקרן תשאף לחבור לתוכנית הלאומית לחיזוק מערך ההתנדבות בישראל – תוכנית שנולדה כתוצאה מהדיונים של השולחנות העגולים במשרד ראש הממשלה. אנו מאמינים כי ניתן לאחד את הכוחות הפועלים בשטח – מועצה לאומית להתנדבות והמנהיגות האזרחית וארגונים ארציים נוספים הפועלים בתחום על מנת להכפיל את מערך ומספר המתנדבים בתחומים השונים – תוך מספר שנים.
- ד. אנו מוכנים לקחת חלק במאמץ זה – ולהעמיד את התקציב הנדרש לתוכנית לאומית זו – במימון משותף עם משרד רוה"מ ומשרד הרווחה – שכבר הביעו רצון ונכונות לתמוך במפעל חשוב זה.

תחומי ליבת הפעילות ו"ספינות הדגל"

הקרן לידידות, תשאף להיות הקרן החברתית המשפיעה והמובילה ביותר בישראל למען רווחתם של האוכלוסיות הנזקקות. לשם כך עליה להשקיע את משאביה באופן ממוקד יותר ובראייה רב שנתית, במספר תחומי ליבה מוגדרים, תוך בחירה של מספר "ספינות דגל" - פרויקטים לאומיים ומשמעותיים בכל אחד מתחומי הפעילות שיוגדרו. לאורך זמן "ספינות דגל" אלו יזוהו כתוכניות של הקרן ובמידה ואכן תוכניות אלו תהיינה משמעותיות ויתרמו לשינוי החברתי המיוחל - הדבר יתרום לחיזוק המיתוג של הקרן ולמיצובה כקרן משמעותית ומשפיעה חברתית בישראל.

שינוי סדרי העדיפויות ומדיניות התקציב של הקרן אינו יכול להתבצע בין לילה - זהו תהליך הדרגתי של יציאה מסודרת ומבוקרת מתוכניות קיימות לאלה החדשות. משך התהליך יהיה בין חצי שנה לשנה. תהליך יבוא לידי ביטוי בשני תחומים הבאים:

א. מבנה הארגוני והאנושי של הקרן לידידות - לשם בניית תשתית ארגונית מקצועית ואנושית להוביל שינוי ויישום המדיניות החדשה של הקרן יש צורך בקליטת אנשים ופיתוח הצוות המקצועי.

ב. מערכות המידע - מערכת שתספק תמיכה לתשתית אנושית מערכתית ומקצועית זו.

הקרן לידידות תפעל בחמישה תחומי ליבה מרכזיים:

1. **עלייה – סיוע בהבאת עולים לישראל ובהכנתם לעלייה, בעיקר מארצות מצוקה**
הקרן תומכת מידי שנה במפעל העלייה של הסוכנות היהודית המביא ארצה יהודים מכל קצוות תבל. "ספינות הדגל" האפשריות בתחום זה הן:
א. תמיכת הקרן בסוכנות היהודית – התקציב הייעודי של הקרן לטובת העלייה יועבר לסוכנות לפעילותה בתחומי העלייה וההכנה לעלייה. במידה והקרן תרצה לסייע בנוסף בתחום זה, ניתן יהיה להצביע על ארבע פרויקטים של הסוכנות שעשויים להוות "עוגנים מרכזיים" עבור הקרן:
1. מתן מענק אישי או משפחתי, במסגרת עידוד העלייה - מענקים מיוחדים לעולים מחבר העמים, מזרח אירופה, אתיופיה והודו (בני מנשה).
2. סבסוד ומימון מרכזי הקליטה - סיוע לעולים החדשים להיקלט בצורה מיטבית בארץ. ניתן לבחור מרכזי קליטה ספציפיים בהם הקרן תתמוך.
3. סיוע במימון העלייה מאתיופיה, הודו, חבר העמים (FSU) וארצות ערב - ובמיוחד העלייה מאתיופיה ושל שבט בני מנשה בהודו.
4. תמיכה במסגרות טרום-עליה – תמיכה במסגרות הקיימות בארצות העלייה המכניות את העולים לקראת העלייה ארצה, לחשיפת העולים לישראל לתרבותה ולאפשרויות התעסוקה בה.

2. קליטה - סיוע בקליטת העולים המתקשים להשתלב חברתית ובשוק העבודה בארץ ובדגש על קליטת יוצאי אתיופיה.

הקרן תמקד את עיקר תמיכתה בקליטתם ושילובם של העולים בעולם התעסוקה בארץ, בדגש על הכשרה תעסוקתית וליווי מקצועי לאוכלוסיות עולים חלשות משכבות סוציו-אקונומיות נמוכות המתקשות להסתגל ולהתערות בחברה הישראלית, בעיקר צעירים בני העדה האתיופית. במסגרת זו, ייערך מיפוי של התוכניות הקיימות בתחום, וכן התוכניות הלאומיות של משרדי הממשלה, ולאור זאת, תיבחן גם חברתה של הקרן לתוכנית הלאומית שיזם המשרד לקליטת העלייה להתמודדות עם תעסוקת העולים מאתיופיה. בנוסף לתוכנית מרכזית זו, הקרן תתמוך גם בתוכניות נוספות (סעיפים ב-ה' מטה) שמיועדות הן לעולים מאתיופיה והן לעולים מברית המועצות בעלי רקע סוציו-אקונומי נמוך.

אי לכך, "ספינות הדגל" האפשריות בתחום זה הן:

- א. הכשרה וליווי מקצועי - התמקדות בהכשרה תעסוקתית ובליווי מקצועי לבני העדה האתיופית אשר יביא לחשיפתם לעולם התעסוקה בארץ, לחיזוק זהותם הישראלית, ולהשתלבותם הטובה בחברה הישראלית.
- ב. חיזוק התשתיות האזרחיות של הקהילה האתיופית – תמיכה בארגוני הגג של הקהילה, על מנת לאפשר לבני הקהילה להתנדב, להידבר, לשמור על תרבותם ועל מעורבותם ופעילותם בקהילה.
- ג. הקמת מרכזים קהילתיים לעדה האתיופית – יש לגבש תפיסה מקצועית בנושא תוך כדי הגדרת התכנים שהקרן תרצה שיהיו מנת חלקם של מרכזים קהילתיים אלה.
- ד. סיוע למשפחות עולים חלשות מחבר המדינות, כגון משפחות חד הוריות, או משפחות עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים. המערכת ה"רגילה" אינה נותנת למשפחות אלה פתרון הולם ולכן יש לשקול חבירה לשם חיזוק התוכניות הלאומיות הקיימות לתעסוקת העולים (כגון אלה של הגוינט). תוכניות אלו נועדו לחזק את יכולתן של משפחות אלה להתפרנס ולהפוך לעצמאיים כלכלית, ובכך להבטיח את קליטתן המוצלחת. יש להגדיר מודלים על פיהם תבוצע התמיכה.
- ה. סיוע בקליטת עולי בני המנשה בארץ - חיזוק המנהיגות של בני המנשה וסיוע בקליטתם המוצלחת בארץ.

3. עוני - פריסת רשת ביטחון למתן צרכים בסיסיים לאוכלוסיות עניות בארץ והוצאתם ממעגל העוני, וסיוע ליהודים נזקקים בחבר המדינות (ברה"מ לשעבר).

אחת ממטרותיה העיקריות של הקרן לידידות וה-IFCJ, ואשר בשמה מגויסים כספי התורמים, הינה אספקת צרכים בסיסיים לשכבות עניות ומעוטות היכולת. כיום, הסיוע מתבצע הן בישראל והן בחמ"ע. "ספינות הדגל" האפשריות בתחום זה הן:

- א. אספקת צרכים בסיסיים לאוכלוסיות החלשות בישראל:

הקרן לידידות תסייע לנזקקים לא רק באופן חומרי, אלא גם בהכוונה מקצועית והענקת כלים ליציאה ממעגל העוני לעצמאות כלכלית. הקרן, באמצעות לשכות הרווחה, תבחר מספר משפחות על פי קריטריונים שיקבעו, וכקרן חברתית בעלת אג'נדה מקצועית, תעניק למשפחות

האלה כלים וליווי מקצועיים על מנת לחלצם ממצב העוני ולאפשר להם רמת חיים ראויה. הליווי המקצועי ייעשה באמצעות העובדים הסוציאליים ברשויות המקומיות (וכך מישרתם תגדל בהתאם) בשילוב עם מערך המתנדבים, ייתכן בשיתוף עם עמותה שכבר מתפעלת מערך מתנדבים למטרה זו – עמותת "פעמונים".

1. "קופות הידידות" - זהו בהחלט "פרויקט דגל" משמעותי של הקרן לידידות שהחל לפעול ממאי 2003, וכיום משתתפות בו כ-150 רשויות מקומיות ברחבי הארץ המוגדרות ב"אשכול סוציו-אקונומי 5 ומטה". מטרת הפרויקט הינה מתן מענה לצרכים הבסיסיים של אלפי משפחות ומטופלי רווחה ברשויות המקומיות. הכסף משמש כתקציב נזיל וזמין העומד לרשות מחלקת הרווחה בעיר ונועד לאספקת מוצרים ושירותים חיוניים לתושבים הנזקקים.

במסגרת תהליך ההתמקדות וההתמקצעות, הקרן תפתח כלים ממוחשבים, כחלק ממערכות המידע של הקרן לבקרה ופיקוח על אופן חלוקת הכספים על-ידם והן ככלי הערכה וניתוח לגיבוש וקביעת קטגוריות ספציפיות בהם תרצה הקרן לסייע ולהשקיע בעתיד במסגרת "קופות הידידות".

• הרחבת "קופות הידידות" - הקרן לידידות תרחיב את הפעלתן של קופות אלה, לשכונות/יישובי מצוקה באותן רשויות מקומיות המוגדרות כ"אשכול סוציו-אקונומי 5 ומעלה", המשתתפים בפרויקט שיקום השכונות של משרד השיכון והבינוי, עפ"י קריטריונים אחידים שייקבעו בנפרד ע"י הקרן. הרשויות המקומיות בהן יופעלו קופות הידידות הן: **חיפה** (ואדי ניסנאס, רמת ויז'ניץ, חליסה), **פתח תקווה** (שריה ואחדות), **ראש העין** (האזור הותיק), **תל-אביב** (התקווה, עגי'אמי-לב יפו, עזרא וארגזים, שפירא, נווה עופר, יפו ג' דרום, אזור כפר שלם, יפו ד'), **רכסים**, **לב השרון** (פורת, יעבץ, שער אפרים, ניצני עוז ועשריאל), **מבואות חרמון** (כל היישובים) **ומטה יהודה** (יישובי חבל עדולם).

• הגדרת קופות ידידות לנזקקים שיאותרו בתוכנית רדיו ייעודית – העמדת תקציב לסיוע למשפחות או בודדים שיאותרו ע"י תוכנית רדיו העוסקת בהעלאת מקרים כאלה לשידור ומציאת פתרונות למצוקותיהן.

2. "קופת הרב" - קרן שתקציבה יעמוד על כמיליון ₪. הקופה תפעל בשני ערוצים עיקריים:

- כסף זה יינתן לאנשים פרטיים עפ"י החלטת הנהלת הקרן (לא לארגונים) במקרים חריגים של צורך מיידי, הכסף יחולק בתהליך ישיר וקצר ובאופן חד פעמי.
- צוות הקרן יאתר מקרים יוצאי דופן שיובאו בפני הנהלת הקרן, זאת מתוך ראייה של נראות ובולטות ציבורית ותקשורתית אפשרית עבור הקרן, למשל במסגרת חבירה לתוכנית רדיו העוסקת בטיפול בנזקקים ומתן סיוע מיידי עבורם. על מנת שהקרן לא תוצף בפניות מצד ארגונים ורשויות שונות בשל כך, הקרן לא תצא בהכרזה פומבית בנושא זה לפני שיש לה מנגנון (מערכות מידע) שיהיה ערוך לטפל בכך.

3. סיוע בתחום התזונה :

1. "תוכנית לאומית לביטחון תזונתי" - הקרן תהיה שותפה מובילה, לצד משרד הרווחה והשירותים החברתיים, באספקת רשת בטחון תזונתי לנזקקים ברמה היום יומית. הדבר יעשה בשיתוף הגיוינט (שישמש כגוף מתכלל במיזם), אשר בסופו ייבחרו עמותות גג ארציות הפועלות בתחום המזון להפעלת המיזם הרמה הלאומית. כל עמותה ארצית שתיבחר תעבוד עם כ- 50 עמותות קטנות יותר הפועלות באזורה הגיאוגרפי, ודרך יועבר המזון לנזקקים.

הקרן תשקיע בתוכנית הלאומית לביטחון תזונתי למשך שלוש שנים – כ- 50 מיליון ₪ בתנאי שהממשלה תעמיד סכום זהה.

לתוכנית תוקם ועדת היגוי בראשותו של פרופ' יוסי תמיר מהגיוינט, אשר תהיה אמונה על התווית מדיניות, גיבוש קריטריונים להגדרת הנזקקים וצרכיהם וכן פיתוח התוכניות המקצועיות. הועדה תהיה מורכבת מחמישה נציגים: פרופ' יוסי תמיר מהגיוינט, מנכ"ל הקרן לידידות - ציון גבאי, נציג ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים, נציג השלטון המקומי ונציג המועצות האזוריות.

במסגרת התוכנית הלאומית תפותחנה מערכות מידע שירכזו את כל הנתונים על מקבלי המזון לצורך ניטור והכוונה נכונה וצודקת של המשאבים. בנוסף יתבצע הליך לבדיקת התנהלות וניהול תקין של כל העמותות שירצו ליטול חלק במיזם זה, מעין "תו התקן" לעמותות שיקחו חלק בהפעלת המיזם וחלוקת המזון.

2. תמיכה בבתי תמחוי נבחרים - הקרן תממן ישירות, לפי בחירתה, מספר מצומצם ומוגבל של בתי תמחוי המזוהים מאוד עם הקרן ומטרותיה.

3. מפעל הזנה לקשישים - הקרן תשקול ליזום פרויקט הזנה לקשישים המרותקים לביתם, בשיתוף משרד הרווחה והרשויות המקומיות. בשלב הראשון יש לבצע פיילוט ראשוני בערים הגדולות בקרב ניצולי שואה. לשם כך יש לחבור למשרד הרווחה, ועדת התביעות (Claim Conference) וכולל חב"ד, אשר יתפעל את הפיילוט. בשלב הבא, ניתן יהיה להרחיב את הפיילוט לכלל אוכלוסיית הקשישים הנזקקים המרותקים לביתם. פרויקט לאומי זה, המשתלב באג'נדה העיקרית של הקרן, יהיה מזוהה וממותג כפרויקט של הקרן ואשר הוקם ביוזמתה.

4. סיוע בחימום לקשישים – במהלך המבצע השנתי, הקרן לידידות תחלק כל חורף אמצעי חימום (תנורים דלק, שמיכות, וכו') לקשישים ולניצולי השואה.

5. יזום והובלת פרויקט לאומי גדול לאספקת צרכים בסיסיים - נבחנת האפשרות שהקרן לידידות תיזום, תבנה ותוביל פרויקט ארצי משמעותי שיספק לאוכלוסיות הנזקקות צרכים בסיסיים מגוונים כגון מזון, תרופות, רופאי שיניים, ביגוד והנעלה, תיקים לילדים לבית הספר וכו'.

7. נשים וצעירות :

יש צורך לפתח לנשים צעירות בוגרות שרותי הרווחה, מסגרת של מגורים ותעסוקה על מנת לאפשר להן קיום עצמאי. על הקרן לשקול התווית של תוכנית לאומית, בשיתוף משרד הרווחה ורשויות מקומיות, שמפתחת מענה לצרכי אוכלוסייה זו, כגון

הקמת רשת של "דירות מעבר" שתתן לנערות אלה ליווי של חניכה אישית, שיקום והכשרה מקצועית, על מנת לסייע להן להשתלב בחברה ולחזור לחיים נורמטיביים.

ח. סיוע לילדים לקראת פתיחת שנת לימודים :

יש לבחון התווית פרויקט שיעסוק באספקת צרכים בסיסיים לקראת חזרה לבית הספר, כגון ילקוטים, מכשירי כתיבה, מחברות וספרים, ריהוט, נעליים וכו'. מטרת הפרויקט תהיה לאפשר לילדים הבאים ממשפחות עניות, פתיחה ראויה של שנת הלימודים, וסיכווי שווה להצליח בלימודים.

ט. טיפול שיניים לילדים :

המצב כיום הוא שהקרן מממנת טיפולי שיניים לאלפי ילדים בגילאי 8-12, אך הסיוע אינו ממותג דיו ואינו מזוהה מספיק עם הקרן. לאור השינוי בחוק בריאות ממלכתי הכולל טיפול שיניים בחינם עד גיל 14 יש לשקול את המשך צעדינו בנושא זה. יש לשקול שותפות עם גורמים שיש להם רשת קיימת לטיפול שיניים, כגון עמותת "לוטוס" וכולל חב"ד. ניתן יהיה להסב את שמה לרשת "מרפאות הידידות", ולהרחיבה למעין רשת מרפאות קהילתית, שתהווה את אחת מספינות הדגל של הקרן. אם תוכנית זו תעלה יפה, ניתן יהיה להעתיק את מתכונתה גם למסגרת של טיפולי שיניים לקשישים, לאמהות חד הוריות, ולאוכלוסיות נזקקות נוספות. באופן זה, פרויקטים אלו יהיו ממותגים ומזוהים ישירות עם הקרן.

2. אספקת צרכים בסיסיים ברחבי חבר העמים (FSU)

א. תמיכה בתוכניות מקצועיות-טיפוליות שמפעילים ארגונים בשטח כגון הגוינט שמפעיל שירותי רווחה בסיסים באמצעות "חסדים" כגון אוכל, תרופות, מרכזים קהילתיים, עזרה הדדית, מתן מענה לצרכים בסיסיים לאוכלוסיות קשישים, ניצולי שואה, אנשים עם מוגבלויות וחולים.

ב. סיוע ישיר לארגונים יהודיים המפעילים תוכניות ברחבי ה-FSU, כגון "אור אבנר" של לב לבייב, תוכנית "חפציב"ה", חב"ד ו"אורט העולמי".

4. הוצאת ילדים ונוער ממעגל הסיכון והמצוקה - סיוע בהקמה, והפעלה של בתי ידידות לטיפול

ושיקום של ילדים ונוער בסיכון, עפ"י מודלים של תוכניות מוכחות כמצליחות.

מירב המאמץ של הקרן יופנה לתמיכה במרכזי נוער-"בתי ידידות" שיהוו מסגרת המשך בית-ספרית לבני נוער בסיכון. הקרן תגבש תפיסה מקצועית ברורה בנוגע להגדרת התכנים של המרכזים הללו, אופן תפעולם, מבנה ותפקידי הצוות וכו'.

בנוסף לתוכנית מרכזית זו, הקרן תתמוך בתוכניות נוספות, כפי שמפורט להלן (סעיפים ב-ד').

ספינות הדגל" האפשריות בתחום זה הן :

א. "בתי ידידות" לנוער בסיכון – הקרן תסייע בהקמתם של כ-100 בתים כאלה ברחבי הארץ,

הפתוחים אחרי הצהריים והערב עבור בני נוער בסיכון המתגוררים עם הוריהם בקהילה.

בתים אלו נועדו למנוע שוטטויות של בני הנוער ולספק להם מסגרת מקצועית-חברתית,

הכוללת מתן אוכל קל, שיעורי בית, סיוע בלימודים וחוגים, התערבויות טיפוליות, חיזוק הקשר עם ההורים והמשפחה, חיזוק הקשר עם ביה"ס, הפעלת מערך חונכים מתנדבים וכו'. יש לשאוף לכך שהקרן תשמש בנושא זה גוף מקצועי בעל אמירה ותפיסה עצמאיים. לשם כך יש לגבש תפיסה של פעילות מובנית המגדירה את מהות המרכז על תפקידיו השונים, תכנון, צוותו וכו', אשר תביא ליצירת סטנדרטים אחידים בכל היישובים שהקרן תרצה לפעול בהם. ניתן לבצע תוכנית זו בשיתוף של משרד הרווחה – אגף תקון.

ב. הכשרה מקצועית אלטרנטיבית ומסגרות תעסוקה לנוער מנותק, שנשר ממערכות החינוך הקיימות. יש לגבש תוכנית שתעניק להם כלים לחיים, תשפר את יכולת ההשתכרות ותגביר את סיכוייהם להתגייס לצה"ל. גם זו תוכנית שניתן לבצעה בשיתוף עם משרד הרווחה.

ג. תמיכה בהקמה ו/או תפעול של מסגרות אלטרנטיביות ייחודיות לנוער חסר מסגרת – תמיכה וחיזוק מסגרות שיקומיות לגופים שמטפלים באופן ישיר בנוער בסיכון, כגון ניידות הידידות של עלם, בית השנטי, תמיכה במסגרות חלופיות לנוער בסיכון שנשר ממסגרות אחרות, כגון כפרי נוער טיפוליים כ"לחץ", תוכניות ייחודיות וחדשניות לטיפול בנוער במצוקה כגון: כפר הנוער "נירים", "דרך לוטן" בחצבה. ניתן לשקול הן סיוע מימון בהקמה של מסגרות חדשות, והן חיזוק אלה הקיימות המוצלחות.

ד. השכלה גבוהה לבוגרי שירותי הרווחה (פנימיות, חסות הנוער, משפחות אומנה) - סיוע ישיר לבוגרי פנימיות טיפוליות, מוסדות חסות הנוער, פנימיות של המינהל לחינוך התיישבותי ועוד במימון לימודים במכללות ואוניברסיטאות. אנו נבחר כל שנה בוגרים ובוגרות שיקבלו סיוע משמעותי במימון לימודים גבוהים. תוך 3 שנים יהיו מאות סטודנטים המשפרים את סיכוייהם בחיים בזכות מלגת הידידות.

5. הגנת העורף וחיזוק החוסן הלאומי – התגייסות למאמץ הלאומי בתחום הביטחון, הכנת העורף למצבי חרום וחיזוק החוסן הלאומי והחברתי.

א. הכנת תוכנית מגירה לפעילות הקרן לחיזוק העורף בשעות משבר - מאחר ומדינת ישראל עדיין נמצאת במצב של מלחמה תמידית עם שכנותיה ויש סכנה להתקפה על אוכלוסייה אזרחית, על הקרן לידידות להכין תוכנית מגירה לסיוע בעת חירום לאזרחים שיפגעו בהתקפה מסוג זה. מניסיון העבר אנו יודעים שהסיוע יכול להיות בתחום של אספקת מצרכים בסיסיים למקלטים, שיפוץ של מקלטים, אספקת מזון, מים, הפעלת פעילויות עבור הילדים במקלטים, סיוע בפינוי אוכלוסיות נזקקות ובעלות צרכים מיוחדים, והקמת רשת מתנדבים ברמה המקומית (כגון סטודנטים ותיכונים) שיתגייסו בשעת חרום. כיום הקרן לידידות לוקחת חלק בדיונים וההכנות של הרשות לשעת חירום (רח"ל) שהוקמה על ידי ממשלת ישראל ואנו נפעל בתאום ובשיתוף פעולה הדוק עם רח"ל בשעת מלחמה בעורף.

ב. קרן חירום לאומית - בשנים האחרונות הקרן מיצבה את עצמה בתודעת הציבור כקרן הנחלצת לעזרה מיידית במצבי חירום לאומיים (אירועים חירום שונים, אסונות טבע וכו'). על כן יש להמשיך מגמה זו ולסייע במצבי חירום לאומיים כגון שיטפונות, רעידות אדמה, מלחמות, מהומות בין עדתיות ובין מגזריות ועוד. כך תזכה הקרן לאהדה ציבורית.

ג. סיוע לחיילים בודדים :

לאור פרויקטים שכבר בוצעו בעבר בנושא זה, למשל פרויקט הביגוד יחד עם רשת H&O, יש לחשוב על התחומים ואופני הפעולה בהם הקרן תרצה לסייע (למשל, חלוקה של תלושי מזון, ביגוד, משפחות מארחות בחופשות וחגים וכו').

ד. הכנה לצה"ל ולשרות משמעותי:

ישנם בני נוער, בעיקר עולים או ממשפחות חלשות בפריפריה שללא הכנה מתאימה לגיוס לצה"ל לא יתגייסו לצבא, או שינשרו מצה"ל במהלך השנה הראשונה לשרות או ישרתו בתפקידים זניחים ולא משמעותיים לצה"ל ולעצמם. למען בני נוער אלה יש לתמוך במסגרות העוסקות בהכנה לגיוס לצבא, בהקניית ערכים וחיזוק הזהות הישראלית והיהודית, בחיזוק היכולות הפיזיות והחוסן הנפשי להתמודדות עם דרישות הצבא, עם מתן ידע וכלים בבחירת תפקידים משמעותיים בשרות הצבאי. יש לתמוך במסגרות העוסקות בתחומים אלה כגון: אחרי, תנועות הנוער, צהלה ועוד.

ה. תמיכה באגודה למען החייל:

כיום תרומת הקרן לידידות לצה"ל באמצעות FIDF. הקרן תומכת ב- 250 מלגות לימודים לחיילים קרביים במסגרת אימפקט, עזרה לחיילים בודדים ברכישת ביגוד ותלושים למזון, סיוע לאלמנות ויתומי צה"ל.

ז. חיזוק התשתית הרפואית לקראת שעת חרום:

הקרן תבחר, אחת לשנה וכל שנה, בשני בתי חולים מרכזיים באזורי הפריפריה וקווי העימות על מנת לסייע להם להתמודד עם מצבי החירום כגון מלחמה, טראומה וטרור במגוון נושאים כגון הקמת אגפים לטיפול בנפגעים, מיגון, הצטיידות בציוד ותרופות למערך החרום והקמת חדרי טראומה. (כדוגמת תרומת הציוד לחדר הטראומה של בית החולים "שערי צדק" בשנת 2008 ולחדר הטראומה של בית החולים הדסה עין כרם בשנת 2010).

ח. סיוע ישיר לנפגעי טרור (אזרחים וחיילי צה"ל) בעתות שלום:

מתן תמיכה כספית במסגרות טיפוליות העוסקות בשיקום וסיוע לנפגעי טרור ופגועי צה"ל (כגון עמותת "אתגרים", ששמה דגש על פעילות ספורט שיקומי), מעבר לסל השיקום הממומן על ידי משרד הביטחון. מתן פתרונות ייחודיים לצרכים שאינם מקבלים מענה במסגרת סל השיקום והטיפול של משרד הביטחון או המוסד לביטוח לאומי.